

POČTAJ BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOV

5. číslo

Budyšin, meja 1967

Lětnik 17

Hrono na różownik 1967

„Smilće so nad tymi, kotřiž dwěluja!“
Jud. 22

Huscišo napomina swjate Pismo, zo bychmy so smilili, mjenujcy nad džěćimi, nad wudowami a syrotami, nad chudymi a hubjenymi, nad Jeruzalemom, nad skotom a nad wšelakim druhim. Pawoł cyle wosebje a cyle powšitkownje wšitkich křesćanow namołwja: „Wobleće so jako wuzwoleni Boži, swjeći a lubi, wutrobnu smilnosť!“ Wysoko nade wšěm steji Boža smilnosť; što bychmy my byli, njeby-li so chcył Bóh nad nami smilć — a to wón čini Jezom Chrysta dla —, ale runje tohodla mamy sebi tež smilnu wutrobu a zmyslenosć wobchowac. Tohodla namakamy přeco zaso w Bibliji mjenowane napominanja, so smilć. —

Cyle hinašeho razu pak je namołwjenje našeho hrona. Po nowym, rewidowanym teksće, kiž so zložuje po grekskim prateksće, namakamy tu prikaznju, so smilć nad tymi, kotřiž dwěluja. Wězo namakamy tajkich a wohrozeni smy snano wšitcy někak z tajkim dwělowanjom, kiž so wězo přeco njenamaka, ale móže tola hdys a hdys na nas přińc. My pak mamy to spomnić, zo móžemy snano, štož wěru a swětonahlad nastupa, čłowjekow do dweju džělow džělic a rozeznawać tajkich, kiž su twjerde, krute stejnišo namakali, a tajkich, kiž to njejsu, ale w tutych wěcach kabłaja. Ja so nadźijam, zo my křesćenjo słušamy do tych, kiž smy we wěrje do našeho Knjeza Jezom Chrysta wěsty zakład namakali, kaž kěr-lušer spěwa:

O chwalena budź skała,
kiž Jezus Chrystus je!
Ta hnuć so njeje dała
a chablać njebudže,
chce stać kaž dejmant Boži
we wšitkim njewjederje.
Na nju so duša zloži
a twari do smjerće.

Koždy pak njemóže tak spěwać a wyskać. Wón njesteji na tajkej twjerdej skale. Wón dwěluje. Tajkeho njesměmy zacpěwać a jeho wotpokazać ani hroznje na njeho swarić. My mamy so smilć na nim. My mamy spytać, jemu pomhać. To přeco tak lochko njeje. To móžemy wuknyć wot Jezusa. Mócnje swarjel je na farizejskich a pismawučenyh jich stwjerdnjeneje wutroby dla. Wo ludže pak w jeho znutřkownej nuzy, do kotrejež tež dwěle słušeja, rěka: „Jako wón črjody luda wuhlada, běše jemu jich žel; přetož woni běchu zawutleni a rozpjeršeni kaž wowcy, kiž pastyrja nimaju.“ Tajcy su tež nam

Swjatki 1967

Swjatki, „lubozny swjeden“! — Haj, wosebje hdyž je rjane wjedro! Woprawdžite swjatki pak njewotwisuju wot wjedra! My mamy swětodaloku wosadu na našim planeće, kaž „zemja“ rěka. Klimatiske poměry su wšudžom hinaše, potajkim tež wjedro! Swjatki pak wšudžom swjeća, wšo jedne, hač je wjedro „lubozne“ abo nic. Što pak swjatki w našim času pola nas na sebi maja?

1. My chcemy najprijedy změrom prajić, zo su wone narodny křesćanskeje cyrkwe. Při narodninach prašamy so za starobu. Snano móžemy na to wotmołwić, zo je cyrkej Jezom Chrysta, hdyž woprawdže w přěních swjatkach w Jeruzalemje rozsudzacy započatk widžimy, někak 1940 lět stara! To je rjana staroba! To pak wjele na sebi nima! Na jedneje stronje mamy nabožiny, kotrež su starše, na příklad buddhizm abo konfucianizm, woboje w dalokim wuchodže. Na druhim boku pak rěka: Runje dokelž je cyrkej tak jara stara, słuša do zašłosće a je zestarjena! Tohodla chcemy radšo hladać na ličbu jeje přiwisnikow. Džensniša statistika mjenuje 3 miliardy čłowjekow a 877 milionow křesćanow. To je nahladna ličba. Wězo je wjace nje-křesćanow, potajkim pohanow a Židow a njewěrjacych. Ale procentualnje wobličene ma křesćanstwo na zemi najwjace procentow, mjenujcy 29 proc., potom hakle scěhuje islam (mohamedanizm) ze 14 proc. a hinduizm (w Indiskej) z 12 proc. Tak móžemy snano w měsacu měroweje jězby scěhowacy příklad wužiwać: Při „měrowej jězbe“ nabožinow na zemi — nadźijomnje je jich eksistenca a jich skutkowanje wšudžom wažny přinošk k měrej na swěće — ma křesćanstwo wulki předskok před wšitkimi druhimi.

To pak njesmě nas z hordosću a z nadutosću napjelnjeć! Za to ničo njemóžemy! A skónčnje njeje ličba rozsudzaca we wěcach wěry a cyrkwe. My móhli tež druge ličby mjenować, kiž nas nastroža. Je kemšichód a wopyt křesćanskeje wučby pola nas hišće tak kaž před 50, 100, haj před 12, 25 lětami? Ale, kaž prajach: wo ličbu samu njeńdže we wosadže Jezom Chrysta na zemi. My njeswječimy swjatki tak, zo pokazu-

na wosebite wašnje na wutrobu kładźeni. Hinak prajene: Za nich ma cyrkej džensa we wšěm swěće misioniski nadawk. A pola a wokoło nas mamy z tym započac! La.

jemy na nahladnu starobu a ličbu, ale tudy so jedna wo znutřkownu hódnotu.

2. Přenje swjatki w Jeruzalemje bu Swjaty Duch wulaty na wučobnikow! My woprawdže njetrebamy wjace čakać na nowe šumjenje Swjateho Ducha, na nowe swjatki! Swjaty Duch tu je! Wón je hotowy za nas. Džensa je to runje hinak hač před 1940 lětami. Tehdom čakachu Jezusowi wučobnicy po slubjenju mištra na wuleće Ducha, džensa čaka tón na nas, na džensnišich wučobnikow, na cyłu cyrkej, zo bychmy my hotowi byli za njeho a zwólniwi, jeho znowa přijec do wutrobow a so dać wot njeho wodzić! „Kotrychž Duch Boži wodzi, či su Bože džěći!“ Někajki duch každeho wobkneži w jednotliwym kaž w cyłku. Tu je to snano duch lubosće a tam duch hidy, tu duch radosće a tam duch zrudyby, tu duch smilnosće a tam duch sebičnosće, tu duch dowěry a tam duch starosće abo kak tajcy duchojo wšě rěkaju. Hdyž dlěje w někajkej swójbe přebywamy, derje čujemy, kajki duch tam knježi. Za každeho wučerja w šuli abo katechetu a fararja w nabožinje a na pačerjach je jara wažne, kajki duch rjadownja ma, hač je to zwjeselacy duch abo tajki, kiž toho, kotryž rozwučuje, skoro do zadwělowanja wjedže. Swjatki prosymy wo Božeho dobrego Swjateho Ducha za naše domy a wutroby, za našu wosadu a cyłu cyrkej na zemi!

Ducho žiwjenja, ty swjaty,
kiž sy Bóh wot wěčnosti,
synlosć naša być nam daty,
zacehń k nam do niskosće;
potom wodych njebjeski
čěmnosť dušow začeri.

3. Swjatko wnydži w w Jeruzalemje bě, zo každy Jezusowych wučobnikow słyšeše, w swojej rěči wulke Bože skutki chwalić. W přirunanjnu rěčimy džensa wo „swjatko wnydži“ ekumeniskich konferencow, „Ekumeniske rěče“ na wulkich zjězdach su němčina, jendželščina, ruščina, francoščina a španščina. Do tych rěčow so každy přednošk přeložuje, a ze sluchatkow móže každy zwjazany być z tym tołmačerjom, kotrehož trjeba, kotrehož rěč a přeložk wón rozumy.

Swjatko wnydži w tym wobsteji, zo mamy ekumeniske hibanje a zo spytamy, so znowa dorozumić. Přeciwo swjatkam je rozšćěpjenje křesćanstwa do wšelakich skupinow a wěrywuznačow a snano hišće bóle jich zwada. Jednota cyrkwe na zemi njetrjeba być uniforma. Tajka tež w

Mróčele a jasne njebjo

Naša jězba po ČSSR · Podal Gerhard Wirth
(Skónčenje)

Skoro by so mi chcyło was wosrjedz wulkeje Prahi sedžo wostajić. Njeh byšće so starali, kak dom přińdže. Njebojće so! Chcu wam chětre hišće to a druge w Praze pokazać a potom pojedźemy dom!

Wušedši ze židowskeho muzeja wobhladachmy sej hišće wustajeńcu nowočasných wobrazow. Ja bohužel na molowanje njejsym wěcystojny. Můžu jenož tak wjele rjec: Někotre wobrazy běchu rjane, někotre hrózbne. Někotre běchu dušne; tute wobrazy mējachu dušu. Česćmy sebi wumělcow, byrnjež jich přeco njerozumili. Woni spytaju nam naš čas před woči stajić, zo njebychmy slepi nimo njeho šli.

Na wulkim Praskim stadiju běchmy swój stan postajili. Tam běše mjezynarodna mešeńca. Póda naš běstaj Holandžanaj swój stan stajiloj z elektriskej swěcu, z plunowym warjenjom. Jeju awto bě wo wjele mjeńše nač naše, ale móžeše za hodžinu 190 km přejěć. To by něšto za našeho nana było!!

starej cyrkwi njebě. Tež tam běše hižom dzělenje tych wosadow, kotrež pochadzachu ze Židow, a tajkich, kiž pochadzachu z pohanow. A w Korinće běchu wšelake skupiny, mjenujucy tajke, kotrež so powoľachu na Pawoľa, druge na Pétra, druge na Apola, druge njeposrědnje na Jezusa. Štož Pawoł wotpokaza a zakaza, to běše jich rozkora a zwada, zo jedna so nad druhu staješe. My smy w tutych lětdzesatkach nazhonili swjatkowny dziw noweho přibližowanja a dorozumjenja, a to nic jenož w ekumeniskej radže cyrkwiow, w kotrejž su zwjazane ewangelske a anglikanske, haj samo tak mjenowane „swjatkovne cyrkwe“ Ameriki, k tomu rusko-ortodoksne, greksko-katolske, prawoslawne, wuchodne cyrkwe. My wěmy, zo nowy wětr duje z dnjow bamža Jana XXIII. a watikanskeho koncila, kotryž je wón powoľał. My smy stróžbi a njeopodležimy někajkim iluzijam a wopačnym myslam, hač by stala před durjemi jedna jenička swětowa cyrkej, w kotrejž je rozděl mjez ewangelskej a katolskej a wšej drugej wěru zběhnjeny. Tak daloko hišće njeje; a hač to docyła wotryknjeny kónc ekumeniskeho hibanja je, to so praša. Ale zo jedyn drugeho wjace njewotpokaza a začiska, wjele bóle, zo so mjez sobu znowa pytamy a spytamy, so dorozumić, kaž hižom prajachmy, a na tajke wašnje nowe styki nawjazamy, to je hižom dobytk a swjatkowny dziw.

4. „My jich slyšimy kóždy w swojej rěči!“ Tak džachu cí, kiž běchu tehdom w Jeruzalemje zhromadzeni z Israela a ze židowskeje diaspory. 16 krajow a rěčow so mjenuje, w kotrychž w Jeruzalemje slyšachu Bože slovo. Dzensa je Bože slovo — w cyłym, ale tež w jednotlivých dzělach — přeložene a z tym slyšeć w něhdže tysac rěčach! Wot započatka sem su Bibliju přeložili do druhich rěčow, najprjedy z hebrej-

Do ho smy hromadže při dobrym brazilskim kofeju bjesadowali. Woknješko do wulkeho swěta so nam powoćini.

Prjedy hač wotjědzemy, chcemy hišće do Strahovskeho klóštra. To je hižom dawno naše žadanje. Tutón hród chudých mnichow je nětko muzej českeho pismowstwa. Tam su nimalo 1000 lět stare rukopisy, stare agendy. Krasnje pisane! Nichtón tola njeh njepraji, zo bě srjedžowěk čmowy. Tajke rjane wobrazy mjez bibliskim tekstom!

Ducy dom pozastachmy w Lidice. Hišće raz rozlehny so wša čma našeho lěstotka na nas. Tule wjes su Němcy za čas drugeje wójny čisce wutupilili. Wšěch muži zezatřelachu. Žony a džěci pak wzachu sobu do Němskeje do jastwa, kaž před 2500 lětami Nebukadnecar Židow do Babylon-skeje.

Po 12 dnjach běchmy my zaso doma w lubym Njeswačidle!

skeho a grekskeho prateksta do laćanskeje a potom do siriskich a germanskich a pozdžišo do slowjanskich rěčow a narěčow. Wjele němskich přeložkow mamy nimo Lutheroweje Biblije. Kak rjenje je w poslednim času Jörg Zink spytał, Nowy Zakoń do moderneje rěče přeložić, tak zo Bože slovo kliniči kaž by było mjez nami powědane! A kak wažna je nam Serbam Biblija w našej drohej maćeršćinje! Kak smy džakowni Michalej Frencelej a Michalej Hórnikaj a druhim za jich přeložk w přiřadnej serbšćinje! Zo my ewangelscy džělamy na rewiziju našeje Biblije po wěstych perikopach a zo katolikojo maja moderny přeložk Noweho Zakonja, to wěitcy wěmy! — Haj, džensa nas tež přeloženje druhich wěruwuznačow zajimuje! We wšelakich krajach su ewangelscy a katolscy započeli, zhromadny rowy wudawk Biblije w swojej maćeršćinje zhotowić. Tež to wšitko je za nas „swjatkowny dziw!“

Tak maja swjatki 1967 za nas woprawdže swój wuznam, haj trajacy wuznam! Knjezej Bohu slyša nad tym wšěm česć, kiž so tež džensa hišće tak krasnje a luboznje w swojej cyrkwi wopokazuje! — La.

Měrcin Luther a Thomas Müntzer

W jubilejnym lěće reformacije je dobre, hdyž so prašamy, kajke běchu rozdžele mjez Měrcinom Lutherom a Thomasom Müntzerom.

We wučbnicach našich džěci móžemy čitać, zo běchu napřećiwnosće mjez Lutherom a Müntzerom politiske: Luther steješe na boku wjerchow a Müntzer na boku luda. Nječamy džensa wo tym diskutować, hač je to cyle prawje widžane. Chcemy pak pokazać, zo běchu rozdžele mjez woběmaj w přěnim rjedže rozdžele wěry.

Za Měrcina Luthera bě wot spočatka jedne prašenje najwažniše: Što

dyrbju činić, zo je mi Bóh hnadny? Je docyła móžno, zo je mi Bóh hnadny? A při studiju Swjateho pisma namaka wotmoľwu: Mój poměr k Bohu njewotwisuje wot dobrych skutkow, kotrež ja činju. Moje dobre skutki ženje njedosahaja. Jenož přez Chrystusowy skutk na Golgace mje wobhnadzi. Hdyž pak so jemu dowěrju, je mi jeho hnada wěsta.

Lutherej džěše wo poměr mjez Bohom a jednotliwym čłowjekom. Teologoj to mjenuja wertikalny aspekt Božej sprawnosće.

Thomas Müntzer měješe cyle hišće naše prašenje: Kak so Boža sprawnosć na swěće wuskutkuje? Bóh chce sprawne poměry na cyłym swěće. Müntzer měješe so za profetu, kiž ma nadawk, Božu sprawnosć doskónčnje do swěta přinjesć.

Wězo, wo Božej sprawnosći dyrbi mjez ludźimi něšto widzeć być. Njeńdže jenož wo moju sprawnosć před Bohom, ale tež wo sprawnosć mjez čłowjekami. Njeh je, zo je Luther to přemalo widžał. Z poľnym prawom Müntzeraj přejěše, zo bě wón wot Boha postajeny profeta, kiž měješe prawdosć k dobyću pomhać.

Nječamy pak Müntzerowe prašenje podtłóčić, wšojedne kaž wo Müntzeru samym myslimy. W tutym jubilejnym lěće wosebje wuzběhujemy, kak wažne je, zo je Bóh mi hnadny. Ale wón chce tež druhim hnadny być. Wón chce tež, zo je něšto wo jeho sprawnosći na swěće pytnýc.

J. L.

Prošće, a wam budže date!

Wosadny k swojemu fararjej:

„Mój syn njebudže wjace do nabožiny chodzić.“ Naša sotra džěćom bajki powěda, kotrymž so džěci směja.“

„Kajke bajki na přiřad?“

„Tak je sotra njedawno prajiła: „Bóh Knjez je mi jedyn moped dal.“ Džěci w 4. šulskim lěće su wedomostnje předaloko, zo bychu tajku bajku wěrić chcyli a móhli.“

„Bóh pak je našeje sotře woprawdže moped dal.“

Wosadny wšón splošeny na swojeho fararja hlada. „Hač drje je hišće při strowym rozumje?“, njeh sebi sčicha rozmysluje.

„Haj, Bóh je zawěrnje našeje sotře moped dal.“

Ta wěc měješe so takle: Wy však našu sotru dosć derje znajeće, kak swěru swoju službu wo wulkej wosadze wukonja. Z koľom bě jězdžila sprócniwje po dalokich pučach wo wšěm wjedrje, zo skoro wjace njemóžeše. „Ja Boha tak nutrnje prošu, zo by mi tola jedyn moped dal, tak so mi wuzna.“

Něšto dnjow pozdžišo přińdže swěry wosadny ke mni: „Maće někajke wosebite přeće za wosadu?“

„Haj, naša sotra nuznje jedyn moped trjeba.“

Za krótki čas měješe sotra swój moped, wo kotryž bě Boha nutrnje prošyla.“

Takle so stało před někotrymi lětami w Njeswačidle. W.

Jubilejne lěto reformacije 1967

Kóždy ewangelski čłowjek wě, zo je D. Měrcin Luther 31. oktobra 1517 na durje hrodowskeje cyrkwyje we Wittenbergu připinył 95 tezow. Z tym bě započatk daty za reformaciju.

Ale to wšak ma być prašenje mo- jeho nastawka: Bě tutón 31. 10. před 450 lětami tak wuznamny, zo jón z poľnym prawom mjenujemy započatk reformacije?

Jedne druhe prašenje jako přiru- nanje: Čłowjek je wotchorjel. Móžeš dzěć jeho wustrowjenja mjenować? Wšelke terminy móžeš naspomnić: hdy je přeni kroc zaso na džělo šol, hdy je so z jeho chorosću přeni kroc tak cyle sčicha polěpšilo, hdy je přeni kroc z loža wulěži a tak dale: Wustrowjenje je rynek podawkow, z kotrychž je kóždy wažny a nuzny, ale žadyn njeje sam za sebje to cyle wustrowjenje. — Tak podobnje je tež ze stawiznami reformacije.

Wězo je 31. 10. 1517 za našu ewan- gelsku cyrkej wažny dzeń. Tehdom je njeznaty Wittenbergski profesor, doktor teologije, augustinski mnich, 34lětny čłowjek, Měrcin Luther, 95 lačanskich sadow na cyrkwinske durje přibił.

„Hdyž naš Knjěz a Mišter Jezus Chrystus praji: „Čińće pokutu“, chce wón, zo by cyle žiwjenje jeho wěrja- cych było stajna pokuta.“ To je pře- nja jeho 95 sadow a zdobom wuraz jeho reformatoriskeho přewědženja.

Dominikanski mnich Jan Tetzel z Pirny pola Drježdžan čahaše teh- dom po kraju a předawaše w nadaw- ku bamža a Magdeburgskeho arcybiskupa Albrechta wotpusk z nje- swarnym słowami:

„Sobald das Geld im Kasten klinget, die Seele in den Himmel springt.“

Prašenje wotpuska njeje tak jed- nore. Katolska cyrkej ma jón dzěnsa hišće. Žadyn katolik pak njebudže chceć Tetzlowe wažnje zakitać. — To by docyła zajimawy tema był za ekumeniske zetkanje serbskich ewan- gelikow z katolikami: Što zrozumi katolska cyrkej dzěnsa pod wotpu- skom (Ablaß)? Móže ewangelska cyr- kej w tej wěcy něšto wot katolskeje wuknyć? — Hdyž Luther wo Tetz- lowym zachadženju slyšeše, wón w nim samu bjezbóžnosć spózna.

Hdyž Luther swoje 95 tezow na- pisa a je na cyrkwinske durje při- piny, wón ani zdaloka na to njemys- leše, so wot katolskeje cyrkwyje džě- lić. Jemu džěše jenož wo to, wiko- wanske znjewužiwanje wotpuska wotstronić. Zo by so w cyrkwi w tym nastupanju něšto polěpšilo, chceše na zakladže svojich 95 sadow z profeso- rami, duchownymi, studentami a dru- him wučeny m ludom wo wotpusku diskutować. Tuž tež tezy wo lačan- skej a nic w němskej rěči! K tutej wučenej rozmołwje njedóndže, ale kaž wichor so Lutherowe tezy rozšě- richu po cylej Němskej. Lud wyskaše. Štož běchu hižom mnozy mjenje abo bóle jasnje začuwal, to bě nětk tamny njeznaty ale wučeny a pobož- ny Wittenbergski mnich ze słowom wuprajil.

31. 10. 1517 běše zawěrnje wažny dzeń za čłowjestwo.

Ale je so reformacija z tutym dnjom započala — nic wjele bóle z tamnym dnjom w nalěću 1513?

Dajće mi skrótku prajić, kak je k tamnemu dnjej dóšlo, kotrehož da- tum njewěmy. Luther bě so jako mnich ze wšej swěru prócował w kloštrje wo čistu pobožnosć. Wšitke klošterske přikazy wón na najswěr- nišo wobkedžbowaše. Ničo sej njeza- lutowa. Wjele so modleše, so posćeše. Wón so sprawnje svojich hrěchow spowědaše. Runje bě so spowědał a so dopomni dalšeho hrěcha. Hnydom so wróci, zo by so tež tuteho hrěcha spowědnemu wótecy wuznał. Wón so dračowaše a čwělowaše, zo by tola jako sprawný před Bohom wobstać móhl, kotrehož so wón jeho suroweje swjatosće dla boješe. Stajnje běše w styknošćach, zo je wot Boha zata- many svojich hrěchow dla. Při wšém duchownym prócowanju njenamaka žaneho mēra.

Jako w nalěću so wědomostnje z psalmami zaběraše, storči so wo słowo 31. psalma: Wutorhí mje přez swoju prawdosć. Zaso tale prawdosć Boža, kotrejež so tak boješe! Luther bě tak daleko, zo Boha jeho njesmil- neje prawdosće dla hidžeše. Tehodla wón tež rady nječitaše list Pawola na Romskich. dokelž je tam wjele wo Božej prawdosći pisane. Runje tutón list Luther nětko do ruki wza, zo by w nim slědził, što je z Božej praw- dosću mēnjene. Tuž tam jemu słowo zablyskny: „Prawy pak budže po swojej wěrje (ze swojeje wěry“) ži- wy. Luther spózna, zo njejsmy prawi před Bohom dla svojich dobrych skutkow, ale Boh ma nas lubo dla našeho Zbóžnika Jezom Chrysta. Prawdosć njemóžemy sej dobyć, ale Boh ju nam hnadnje dari přez swo- jeho Syna.

Z tutym dnjom započa so za Lu- thera nowe duchowne žiwjenje. Wón Boha wjace njehidžeše jeho prawdo- sće dla, ale jeho nětk ze swojej cylej dušu lubowaše. Lutherej bě wóčko wotewrjene za ewangelijon jako za „wjesolu powěsć“. Nětk měješe wón mēr a móžeše so zaso wjeselić. Stu- dencá spóznaču noweho ducha w nim a z črjódami přichwatachu do małego Wittenberga, zo bychu jeho nowe wažnje swjate Pismo zrozumić tež zapřimnyli.

Nowe nalěćo wěry bě za Luthera a wulki džěl cyrkwyje přišol. To běše čichi započatk reformacije. Štyri lěta do 31. 10. 1517! Tele štyri čiche lěta do wulkeho wichora, kotryž bu wu- budženy z Lutherowymi 95 tezami, běchu za reformatoru nimo mēry wažne.

Rady so dopominamy na zajimawy a wažny přednošk našeho lubeho Praskeho přecela seniora Lanštjaka na Budestečanskim Serbskim cyrk- wiskim dnju, hdžěž wón nam z dosć dobrymi argumentami dopokaza, zo je reformacija so započala z dispu- taciju mjez drom. Eckom a drom. Lutherom w Lipsku wot 27. 6. do 16. 7. 1519. Hač dotal bě Luther přeco hišće chcył swěrný syn swojeje katol- skeje cyrkwyje być, ale 1519 je so wón zjawnje we wučbje wot njeje džělił:

Koncily móža so mylić. W tutym zwisku rěčeše Luther připóznawajo wo Janu Husu, kotrehož bě Konstan- ski koncil z njeprawom zasudził.

Luther wotpokaza wučbu, zo je bamžowy primat nuzny džěl našeje wěry.

Z tajkej wučbu pak Luther njebě wjace žadyn katolik. Tak móžeš z do- brym prawom prajić, zo je so tu stal započatk reformacije.

Młode reformaciske hibanje je dyr- bjało přez wulke čěsnosće. Při tym sej předewšěm myslu na lěto 1521 — na Reichstag we Wormsu. Za Luthera drje njeběštej najčěšej dnjej, hdyž dyrbješe so před kejšorom a cylej wosobnej zhromadiznu wuznać k svojim kniham a myslam, ale wjele bóle potom, hdyž njeprěceljo a wosebje přeceljo k njemu chodža- chu a jeho spytowachu na zle a dobre wašnje, zo by tola wotstupil wot swo- jeho stejnišća. Rjane zastojnstwa a wjele čěsće jemu lubjachu, strašnje jemu hrožachu, nutrje jeho prošachu, zo by tola sebje a cylej němski lud njeprinješl do zahuby. Jeho tyšese starosć: „Sym ja tón jenički mudry? Mam ja to prawo tajki njemēr přin- jesć do swěta?“ Luther njeje z loch- kimi myslimi swój puć dale šol, ko- tryž bě nastupil.

Hdy by Luther so tehdom dał na- rěćec — abo tež přeswědčić a by cof- nył, reformacija njeby přišla — cyrkej njeby tehdom rozpadnyła. By to snadž lěpje bylo?

Wo tym přichodnje dale.

W.

Žona mjez powołanjom a swójbu

To drje bě na 450 žonow, kotrež běchu so njezdělu Rogate (30. 4. 1967) w Njeswačidle zešle. Boži dom bě poľny! Sotra Mikelowa z Wjazońcy přednošoowaše wo dzěnsnišim polože- nju žony, kotraž z wjetšeho džěla njeje jenož žona, mać a hospoza, ale je tež zapřehnjena do džěla zwonka domu.

Kak móže wona wšě swoje nadaw- ki dokonjeć? Technika jej pomha. Za warjenje, płokanje, rjedženje ma wšelke mašiny.

Třo mužojo so wulce činja, što su wšo swojej žonje do mašinow naku- powali. — Tak powědaše přednošo- warka. —

Jedyn: „Ja sym swojej žonje kupil mašinu za kuchinu.“

Druhi: „Ja sym swojej žonje kupil mašinu za płokanje.“

Třeci: „Ja mam doma mašinu, ko- traž wšitko čini: rjedži, płoka, wari, pječe atd. atd.“

Tamnaj: „Tu mašinu dyrbiš namaj pokazać!“

A wón jimaj pokaza swoju žonu.

To drje je najwjetši luksus, hdyž žona na džělo njechodži.

Žona, kotraž na džělo chodži, nje- smě zabyć, zo jejne džěci ju trjebaju, kaž tež mandželski. Tuž dyrbi tajka žona stajnje so swěru prašeć: „Što mje runje najnuznišo trjeba?“

Nowa technika, hospodarske wu- wice je k tomu dowjedlo, zo žony trjebamy we fabrikach, w chorow- njach, w šulach, w ratarstwjje atd. My mamy zhromadnje přemyslować, so starać, kak móže žona wšě swoje nadawki někak dopjelnić. Hač dotal nimamy žadyn recept za to. W.

Alej

Fjodor Michajlowič Dostojewski 1821—1881

Z ruštiny swobodnje zeserbščil W.

Tam bëchu tŕo Dagestanscy Tართაო a woni bëchu bratŕa. Dwaj z nich bëštaj hižom staršej, ale tón tŕeci, Alej, njebëše starši hač dwaj-adwaceci lét. Na napohlad bëše hišce mlódsi. Pŕi spanju bëše jeho mëstno pódla mje. Jeho rjane, wotewrjene, mudre a pëkno-naiwne wobličo je moju wutrobu wot pŕnjeho wokomika za njeho dobyło. Ja bëchu wjesoly, zo bë mi wosud jeho poštal za susoda a nic nekajkeho drugeho.

Jeho cyła duša jawješe so na jeho rjanym — haj móhl rjec — na jeho krasnym wobliču. Jeho posmëwanje bë tak dowërlive — kač pola dzëšca proste a dušne. Jeho wulkej, čornej woči bëštej tak mjehkej, tak lubosci-wej, zo ja stajnje začuwach wosebite wjesele, haj samo woloženje w sty-skanju a w zrudobje, hdyž na njeho hladach. Ja njepraju pŕewjele.

Doma bë jemu raz jeho starši bratr (staršich bratrow mëješe wón pječ. Dwaj dalješ bëštaj do nekajkeje fabriki pŕištoj) pŕikazał, zo by sej tesak wzał, na konja so sydnył a hromadže z nim jëchał na nekajku ekspediciju. Česćownosć pŕed staršim je w horjanskich swójbach tak wulka, zo sej tón mały njezwëri, haj, ani sej na to njepomysli, zo by so jich pŕašal, hdzë jëchaju. Woni pak njemëjachu za nuzno, jemu to zdžëlić.

Wšitcy hromadže woni jëchachu na

Serbski cyrkwinski džen 1967

3. njeđzelu po swjatej Trojicy
10. a 11. junija w SLEPOM

rubjenstwo. Na drože lakać na bohatého armejnškeho pŕekupca a jeho wurubić. To so takle sta: Woni pŕetornych konwoj (cyly rynek pućowacych), zamordowachu Armjenjana a rubichu jeho twory. Ale njeskutk so wotkry. Zajachu wšëch řesoch. Stajichu jich pŕed sudnistwo. Dopokazachu jim jich winu. Pochłostachu jich a poštachu jich do Sibirskeje do chłostanskeje roboty. Jenička smilnosć, kotruž sudnistwo Aleji wopokaza, bë pomjenšeny čas chłostanja: Jeho poštachu na štyri lëta.

Bratŕa jeho jara lubowachu, bóle kač nanao hač jako bratŕa. Wón bëše jim jich tŕoš w jich wuhnanstwje. Woni so stajnje posmëwachu, hdyž na njeho hladachu, byrnjež bëchu hewak stajnje pochmurjeni a zmoršćeni. Woni wšak jara mało z nim rëčachu, dokelž mëjachu jeho hišce za hólčka, za kotrymž so wo chutnych wëcach njerëci. Hdyž pak z nim rëčachu, so jich surowe wobliča rozjasnichu. Ja zhódač, zo woni z nim rëča wo něčim smëšnym, snano samo dzëcacy. Woni znajmješna stajnje na so pohladnychu, a so dobroćiwje posmëwachu, kóždy raz, hdyž jeho wotmołwu dóstachu. Wón sam wšak njesmëdžeše so z nimi do rëčow dać. To jemu zadžëwaše jeho česćownosć. Čezko móžeš sebi pŕed-

stajić, kak je tutón móličk za cyly čas swogoho chłostanja móhl w sebi wuchować tajku mjehkosć wutroby, wutworić w sebi tajku krutu česćownosć, tajku pëknosć, tajke pŕijomne wašnje. Wón njebë stwŕjerdnył a njebë so skazył. To bëše jeho sylna, statna natura, njeđziwajcy wšëje mjehkosće.

Ja so z nim pozdžišo derje zeznach. Wón bëše pocíwy kač čista hólčka. Nëčeje njepečiwce, wusmëšowace, hrožbne abo njespravne, namóčne postupowanje w jastwje wubudzi woheń njespodobanja w jeho krasnym woćomaj, kotrež buštej pŕez to hišce krasnišej. Wón so wuwiny kóždej zwađže a kóždemu wurëčowanju, byrnjež wón z tych njebë, kotriž bychu so dali na česći zranić bjez chłostanja. Wón wëdžeše sam jako muž stać. Ale wón wšak z nikim zwady njemëješe. Wšitcy jeho wutrobnje lubowachu.

Wutrobnj dzak za dary, kotrež dońdžechu na bankowy konto ze Zhorjelca, Lipska, Chŕosćic a z Kanec!

Ja sym so dobre bëdženje bëdžił.

Ja sym wëru dzeržał.

Zo bychu tola naše paćerske dzëci, kotrež smy tež lëta wo wulkich ličbach konfirmërowali na swjatočnych Božich službach, na kóncu swogoho žiwjenja tež takle pŕajić móhli!

Japoštol Pawoł zhladowaše na swoje žiwjenje wróćo, kotrež bëše tak poľne bëdženjow, wojowanjow, bolosćow a čerpjenjow bylo! Jemu tutoho swogoho žiwjenja njebë žel. A by-li wón znowa wolić móhl, wón by zaso tón samón puć nastupił, puć wojowanja, bëdženja.

Budže-li žiwjenje našich paćerskich dzëci hódne a prawe, tak budže tež wone wojowanje a bëdženje.

Nic wojowanje za Chŕystusa!

Chŕystus žanych wojakow nje-trjeba!

Chŕystus je za nas wójnu dobył.

Žiwjenje našich paćerskich dzëci njebudže žane wojowanje za Chŕystusowu cyrkej. Cyrkej nima docyła sama za sebjë wojować. By-li Chŕystusowa cyrkej sama za sebjë wojowała, potom by wona pŕećiwu zemskim, swëtnym njepŕećelam do wójny čahnyła. Što pak by to do wójny bylo? Swjate kŕejzoleće? Křižna wójna pŕećiwu njewërcajcy? Cyrkej je tajke wójny wjedła — pŕećiwu Chŕystusowej woli, kotryž bë Pëtrej raznje pŕikazał: Tykn mjëč na swoje mësto. Cyrkej nima wo swuju eksistencu wojować.

Što pak je to potom do wojowanja, do kotrehož kóždy wërnw kŕesćan čehnje?

Za koho wojujemy? Nic za Chŕystusa! Nic za cyrkej!

My wojujemy w Chŕystusowym duchu za swët, za čłowjekow, za swogoho blišeho. Chŕystusowa lubosć nas nući, zo bychmy twŕjerdže stali pŕe-

ćiwu wšëje hidže, njewërnosći a zaslepjenosći, zo njebychu čłowjekojo čerpić mëli dla swogoho pŕeswëdčënja, dla swogej wëry, dla barby swogej kože, dla swogich politiskich nahladow.

Pŕećiwu komu wojujemy? Pŕećiwu staremu Hađamej w nas, zo bychmy jeho ze wšëmi hrëchami a zlymi žadosćemi potepili. W.

Je Luther swoje tezy wo wotpusku woprawdže 31. 10. 1517 wozjewił?

Sedžachmy njedawno hromadže z katolskimi duchownymi a lëkarjemi. W diskusiji naraz katolski lëkar pŕaješe: „Wëšce wo docyła, zo Luther njeje tezy wo wotpusku na durje hrodowskeje cyrkweje we Wittenbergu pŕibił? To je njedawno jedyn katolski teologa wuslëdžił.“ Čhyše nas z tutej nowej powëšću nekak pŕekwapić.

W lëće 1959 bë pak hižo ewangeliski teologa dr. Volz w jednej knize pisał, zo mamy za pŕibiće tezew wo Wittenbergu jara mało swëdkow. Z toho wuchadžejo potom 1962 katolski profesor Iserloh nastawk wozjewi pod nadpisom: „Lutherowe pŕibiće tezew — podawk abo legenda?“ Iserloh mëni, zo Luther njeje tezy na durje hrodowskeje cyrkweje pŕibił, ale zo je 31. 10. 1517 jenož listaj z tezami na arcybiskopa Albrechta a na biskopa Hieronymusa poštal. Iserloh čhe z tym pozitivnje pokažać, zo Luther reformaciju docyła njechaše, ale jenož diskusiju wo reformy cyrkweje. To poslednje my wëzo tež wuzbëhujemy. Tola Volz, Lipsćanski ewangeliski cyrkwinski stawiznar prof. Lau a druzy ewangelscy teologoj su nimo toho mënjenja, zo je Luther swoje tezy na durje hrodowskeje cyrkweje we Wittenbergu pŕibił. Njemóžu wšitke argumenty mjenować, kotrež za to maja. Snadž bë, kač Volz mëni, tezy hakle 1. nowembra pŕibił. Na kóždy pad je 31. 10. 1517 wuchadžišće reformacije. List z tezami na arcybiskopa Albrechta hišce ekzistuje a ma datum 31. 10. 1517. Čhu na kóncu jenož na to pokažać, štož je naš wučer prof. Thulin k tutomu pŕašenju pisał: „Luther je z wotpóslanjom tezew dnja 31. oktobra a ze scëhowacym namoľwenjom k disputationi puć reformacije pod Božim wjednistwom započal.“ J. L.

Pŕichedne serbske kemše w Drježdžanach

4. njeđzelu po swj. Trojicy, 18. junija 1967, 15.40 hodž., Markuskirche Dresden-Pieschen. Pŕedować budže farar Wirth-Klukšanski.

Nakład Domowina. — Wuchadža z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola pŕedsydy ministerskeje rady NDR jnkróć za mësac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. — Hłowny zamówtwy redaktor: superintendent Gerhard Wirth-Njeswaćidiski. — Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.